

Često postavljena pitanja i odgovori o tuberkulozi

1. Šta je tuberkuloza?

Tuberkuloza je infektivna bolest, koja je uzrokovana bakterijom tuberkuloze (*Mycobacterium tuberculosis*). Najčešći oblik je tuberkuloza pluća (oko 70%). Drugi oblici, kao npr. tuberkuloza limfnih čvorova ili kostiju, nisu zarazni.

2. Šta je tuberkulozna infekcija?

Tuberkulozna infekcija znači da je osoba nekada u svom životu došla u kontakt sa bakterijom tuberkuloze i da se njome zarazila. U ovom stadijumu, osoba **nije bolesna niti zarazna**. Većina inficiranih osoba (oko 90%) **nikada** ne obole od tuberkuloze.

3. Kako se tuberkuloza prenosi?

Bakterije tuberkuloze se prenose sa čoveka na čoveka preko vazduha. Obolela osoba kašljanjem izbacuje mikroskopski male kapi sa bakterijama tuberkuloze u okolni vazduh. One određeno vreme lebde u vazduhu i drugi ljudi ih mogu udahnuti. Opasnost od zaraze (infekcije) postoji samo prilikom kontakta sa osobom koja ima **zaraznu tuberkulozu pluća** (6. pitanje).

4. Kada je reč o oboljenju od tuberkuloze?

Kada se bakterije razmnože u plućima kaže se da je prisutna plućna tuberkuloza. To se može desiti mesecima ili godinama posle infekcije. Bakterije tuberkuloze se preko krvotoka mogu raširiti i po ostalim delovima tela (npr. po limfnim čvorovima, centralnom nervnom sistemu, kostima). Ovi oblici tuberkuloze nisu zarazni. Tuberkuloza je opasna pre svega za malu decu i osobe sa oslabljenim imunitetom. Tuberkuloza se u današnjem vremenu može dobro izlečiti, ako se pravilno leči.

5. Koji su tipični simptomi oboljenja od tuberkuloze?

Bolest često počinje uz malo tegoba. Tu spadaju: kašalj (ponekad sa sukrvicom u ispljuvku), umor, blago povišena telesna temperatura i preznojavanje noću. U kasnijem stadijumu kod pacijenta može doći do gubitka telesne mase, pojave lošeg apetita i bolova u grudima.

6. Kada je reč o zaraznoj tuberkulozi pluća?

O zaraznoj tuberkulozi pluća je reč, kada se oboljenje u plućima razvilo do mere da obolela osoba izbacuje bakterije tuberkuloze kašljanjem (u svakom slučaju kijanjem). Obolela osoba tek u ovom stadijumu oboljenja može da prenese bakteriju tuberculosis i da zarazi druge osobe (3. pitanje).

7. Koliko dugo traje zaraza od osobe koja je zaražena tuberkulozom pluća?

Osoba sa zaraznom tuberkulozom pluća je izolovana u bolnici ili kući, tj. odvojena je od okruženja. Ona ostaje u izolaciji sve dok više **ne bude zarazna**. Lečenjem na adekvatan način, brzo opada rizik od infekcije i nakon jedne ili dve nedelje lečenja, rizika od infekcije uglavnom ne postoji. Međutim, sa lečenjem pod nadzorom lekara mora se nastaviti još šest ili više meseci, dok se osoba u potpunosti ne izleči.

8. Ko se nalazi pod rizikom zaraze?

Pod rizikom zaraze se nalaze samo osobe, koje imaju bliski kontakt sa osobom koja boluje od zarazne tuberkuloze pluća (provode više sati zajedno u istim prostorijama) (6. pitanje).

9. Primio/primila sam vakcinu. Da li se ipak mogu zaraziti?

Možete, jer redovno sprovedene prijašnje vakcinacije protiv tuberkuloze (BCG) pružaju samo vrlo ograničenu zaštitu.

10. Bio/bila sam u kontaktu sa osobom koja je obolela od tuberkuloze. Šta sada treba da uradim?

Kantonalna specijalistička služba za tuberkulozu «Lungenliga» u vašem kantonu vam nudi besplatno savetovanje i informacije o pitanjima u vezi sa tuberkulozom. Osoba koja je bila u bliskom kontaktu sa osobom koja je obolela od tuberkuloze (6. pitanje) može da ugovori termin sa specijalističkom službom za tuberkulozu (adrese se nalaze u prilogu), da bi se raspitala i testirala da li je zaražena (12. pitanje).

11. Bio/bila sam u kontaktu sa osobom, koja je obolela od tuberkuloze, ali ne na plućima. Šta sada treba da uradim?

Ne morate ništa da uradite, jer za vas ne postoji opasnost. Takvi oblici tuberkuloze nisu zarazni, jer obolela osoba ne izbacuje bakterije tuberkuloze preko disajnih puteva.

12. Kako se može utvrditi zaraza?

Zaraza se može utvrditi tuberkulinskim kožnim testom ili analizom krvi (koja se zove i gama-interferon test). O informacijama o postupku testiranja i tumačenju nalaza testa možete da se raspitate kod kantonalne specijalističke službe «Lungenliga» u vašem kantonu.

13. Zašto se kod osoba koje su starije od dvanaest godina analiza krvi izvodi tek osam nedelja nakon poslednjeg kontakta sa osobom koja je obolela od zarazne tuberkuloze pluća?

Bakterije tuberkuloze se razmnožavaju vrlo sporo i razvoj imunološke reakcije traje više nedelja. To znači da dok ne istekne osam nedelja nije moguće utvrditi da li je došlo do zaraze. Kod dece koja su mlađa od dvanaest godina postoji veća opasnost od razvoja opasnih oblika tuberkuloze. Uz to, bolest se može brže razviti u tim godinama. Zato se kod ove dece radi sigurnosti prvo testiranje vrši **odmah** nakon poslednjeg kontakta i – zavisno od nalaza tog testa – isti test se ponavlja osam nedelja kasnije.

14. Nalaz analize krvi je pozitivan. Šta to znači i šta će se sada desiti?

Pozitivan nalaz testa znači da je došlo do kontakta sa bakterijama tuberkuloze (2. pitanje). Specijalistička služba za tuberkulozu će vas i vašeg lekara obavestiti o tome, uz molbu da se ugovori termin za daljnja ispitivanja (rendgenski snimak, itd.), radi isključivanja oboljenja od tuberkuloze.

15. Zaražen/zaražena sam. Da li mogu time dovesti druge ljude u opasnost?

Ne! Zaraza ne znači da je osoba obolela od tuberkuloze niti da prenosi zarazu (2., 4. i 6. pitanje). Kod pozitivne analize krvi, bližnje osobe zbog toga nisu u opasnosti.

16. Zaražen/zaražena sam. Koliki je rizik da se nekada u kasnijem periodu razbolim od tuberkuloze?

Imuni sistem blokira bakteriju. Ona se na neki način nalazi u «stanju mirovanja». Kod 90 % svih zaraženih osoba tuberkuloza se **ne** razvija. Kod 10 % osoba dolazi do razvoja tuberkuloze. Od toga se kod polovine ovih osoba tuberkuloza razvije u roku od dve godine, a kod druge polovine u kasnijem periodu života (4. pitanje). Rizik se povećava kada odbrana imuniteta nije dovoljno jaka (npr. kod HIV infekcije, dugoročnog lečenja kortizonom, hemoterapije koja potiskuje imunitet, dijabetesa, zloupotrebe alkohola i duvana).

17. Da li mogu da se lečim kada se zarazim?

Utvrđena zaraza (2. pitanje) se leči antibiotikom. Ovo lečenje traje između četiri i devet meseci, zavisno od antibiotika. Lečenje se preporučuje zato što se time rizik od razvoja tuberkuloze u budućnosti znatno smanjuje. Zaražena osoba zajedno sa nadležnim lekarom/nadležnom lekarkom odlučuje da li će se takvo lečenje sprovesti.

18. Ko šta plaća?

Preuzimanje troškova u vezi sa tuberkulozom je različito regulisano po kantonima. Kantonalna specijalistička služba za tuberkulozu «Lungenliga» u vašem kantonu će vam rado dati informacije o važećim odredbama.

19. Da li osim kantonalnih specijalističkih službi za tuberkulozu postoji švajcarska informativna služba za pitanja o tuberkulozi?

Da, Stručni centar za tuberkulozu službe «Lungenliga», Švajcarska, koji po nalogu švajcarskog Saveznog zavoda za zaštitu zdravlja zastupa nacionalne zadatke. Opširne informacije se mogu naći na internet stranici www.tbinfo.ch.

20. Kako se vrši pregled okruženja?

Ako se dijagnosticirala tuberkuloza, onda nadležni lekar/nadležna lekarka i laboratorija moraju to da prijave kantonalnom lekaru/lekarki mesta boravka obolele osobe. Kantonalni lekar/kantonalna lekarka na osnovu nalaza pregleda odlučuje, da li treba da se izvrši pregled okruženja. To je slučaj kada je reč o zaraznoj tuberkulozi pluća. Ukoliko je takva tuberkuloza prisutna, onda se specijalističkoj službi za tuberkulozu nadležne kantonalne službe «Lungenliga» nalaže sprovođenje pregleda okruženja. Ona stupa u kontakt sa obolelom osobom. Zajedno sastavljaju spisak kontakt osoba, koje su pod rizikom od zaraze (8. pitanje). Po pravilu su to članovi porodice, susanari, kolege sa posla i kolege sa kojima se provodi slobodno vreme. Zatim se te osobe obaveste i vrši se testiranje, da li su se zarazile (12. pitanje).

Da li ste znali, da...

... je tuberkuloza infektivna bolest koja se mora prijaviti švajcarskom Saveznom zavodu za zaštitu zdravlja (BAG)?

... se u Švajcarskoj u proteklim godinama broj novih slučajeva tuberkuloze kreće između 350 i 550 godišnje?

... se tuberkuloza u Švajcarskoj uspešno leči, ukoliko se medikamenti uzimaju prema preporukama specijalističke službe «Lungenliga», Švajcarska i BAG-a?

... svake godine širom sveta (pogotovo u zemljama u razvoju) od tuberkuloze umire oko 1,13 miliona ljudi?

Informativni list – Često postavljana pitanja na drugim jezicima:

Competence centre tuberculosis

Sägestrasse 79
3098 Köniz
Phone 031 378 20 50
tbinfo@lung.ch
www.tbinfo.ch